

УДК 378.091.33:070

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2026-3\(228\)-11-15](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2026-3(228)-11-15)

ГОЛОВАШКІН ОЛЕГ ВЛАДИСЛАВОВИЧ,

викладач ЦК журналістики Івано-Франківської філії Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»; аспірант, Навчально-науковий педагогічний інститут імені В.О. Сухомлинського Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова, м. Миколаїв, Україна

Oleh Holovashkin,

Lecturer at the Journalism Cycle Commission, Ivano-Frankivsk Branch of the Open International University of Human Development "Ukraine"; Postgraduate Student, Educational and Scientific Pedagogical Institute named after V.O. Sukhomlynskyi Admiral Makarov National University of Shipbuilding, Mykolaiv, Ukraine

E-mail: golovashkin.oleg@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0009-5576-9662>

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ЖУРНАЛІСТИКИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

А Здійснено теоретичний аналіз провідних ідей змісту освітньо-професійних програм зі спеціальності «Журналістика» та визначено практичні й теоретичні напрями їхньої реалізації завдяки компетентнісному підходу. Окреслено, що під впливом цифровізації та інформатизації змінюється зміст, засоби і методи дослідження організації підготовки майбутніх журналістів. Доведено, що багатоканальність потоків інформації та різноманітність медіаконтенту вимагають від майбутніх фахових журналістів високого рівня сформованості комплексу загальних і професійних компетентностей. Підкреслено практико-орієнтованість, інтерактивність і студентоцентричність практичної реалізації освітнього процесу з підготовки майбутніх магістрів журналістики. Визначено перспективи подальших наукових розвідок, спрямованих на поглиблену інтеграцію цифрового освітнього середовища у професійну підготовку майбутніх магістрів журналістики.

Ключові слова: освітній процес; компетентнісний підхід; загальні та професійні компетентності; професійна підготовка; цифровізація; інноваційні технології

COMPETENCY-BASED APPROACH TO PREPARING FUTURE MASTERS OF JOURNALISM FOR PROFESSIONAL ACTIVITY

С The purpose of the article is to provide a conceptual rationale for the leading ideas behind the content of educational and professional programs in the field of journalism and to identify practical and theoretical directions for their implementation through a competency paradigm. As a result, it has been found that the content and methodology of training future journalists are changing in the context of digital transformation and informatization. The multi-channel flow of information and the diversity of media content require future masters of journalism to have a high level of comprehensive general, special, and professional competencies. The features of the development and content of the educational and professional program in the specialty «Journalism» are considered. It is emphasized that the practical implementation of the educational process should be practice-oriented, interactive, and student-centered. The essence of the competency-based approach in the practical implementation of the educational process is revealed. The main concept is learning through activity, where students become active participants in the educational process. Examples of interactive methods are given, which are designed to activate the creative potential of students and develop different types of thinking. Student-centered learning contributes to increasing cognitive interest and the ability to master the educational material as much as possible and learn to use it in practice. The special role of information and communication technologies and digital literacy as integral components of journalist training is emphasized. Thus, journalism as an interdisciplinary, integral direction of social communications requires constant improvement of the theoretical and practical aspects of training future specialists. The prospects for further scientific research aimed at a more in-depth integration of the digital educational environment into the professional training of future masters of journalism are outlined.

Keywords: educational process; competency-based approach; general and professional competencies; professional training; digitalization; innovative technologies

Актуальність проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими практичними завданнями. Сучасна система вищої освіти зазнала трансформаційних змін під впливом цифровізації та інформатизації. Окреме місце

посідає проблема підготовки майбутніх магістрів журналістики до професійної діяльності в умовах бурхливого розвитку інформаційно-комунікативних технологій. Актуальності та особливої значущості набуває компетентнісний підхід,

як освітня парадигма, що забезпечує практико-орієнтованість освітнього процесу та створення організаційно-педагогічних умов для формування і розвитку інтегральної, загальних і спеціальних компетентностей у теоретичній і практичній підготовці майбутніх магістрів журналістики.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Проблеми професійної підготовки майбутніх магістрів журналістики приділено увагу як у вітчизняних, так і зарубіжних дослідженнях. Так, у наукових працях доктора наук із соціальних комунікацій В. Маркової висвітлено аналіз ринку освітніх послуг за спеціальністю «Журналістика» та розглянуто співвідношення між різними напрямками спеціалізації та універсалізмом, проаналізовано загальні концепти змісту підготовки за спеціальністю «Журналістика» [4].

Удосконалення методики формування риторичної компетентності розглянуто в працях Д. Даценко [1]. Специфіку формування соціально-комунікаційної компетентності в міжкультурній комунікації висвітлено в публікаціях С. Лобко [3]. Особливості моделі формування інформаційно-аналітичної компетентності журналістів проаналізовано в статті О. Шевченко [12]. Теоретичний напрям підготовки журналістів та їх подальшої професійної діяльності розглянуто науковцями О. Довгань [2], Н. Миколаєнко [7] та ін.

Щодо зарубіжних дослідників, то варто звернути увагу на роботи Ніко Пурсіайнена та Марка Дьюза.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття. Нагальним питанням підвищення якості освіти майбутніх журналістів є синергія теоретичних і практичних аспектів. Підготовка журналістів у системі вищої освіти є інертною та сталою у порівнянні з динамічним розвитком медіаринку. Наріжним каменем у вирішенні окресленої проблеми є вдосконалення змісту освітньо-професійних програм із урахуванням запитів медіасередовища та споживачів освітніх послуг і реалізація компетентнісного підходу, що дозволить підвищити практико-орієнтованість освітнього процесу у підготовці майбутніх журналістів.

Формулювання цілей статті: теоретично проаналізувати провідні ідеї професійної підготовки майбутніх магістрів журналістики та дослідити перспективи професійної педагогічної діяльності завдяки компетентнісному підходу.

Окреслено основні **завдання:**

– проаналізувати зміст освітньо-професійних програм на компетентнісній основі з підготовки майбутніх магістрів журналістики;

– проаналізувати особливості реалізації компетентнісного підходу у професійній підготовці майбутніх магістрів журналістики.

Методологія дослідження полягає в аналізі теоретичних методів науково-педагогічного пошуку інноваційних ідей із упровадження компетентнісного підходу в розробленні освітньо-професійних програм та їхньої практичної реалізації в освітньому процесі.

Викладення основного матеріалу дослідження. Журналістська діяльність пов'язана зі збором, створенням, редагуванням та підготовкою матеріалів для засобів

масової інформації. Журналіст є професійним літературним працівником, діяльність якого вирізняється систематичністю [2, с. 118].

Аналізуючи наукові розвідки В. Маркової, важливо відмітити універсалізм підготовки майбутніх фахівців у галузі журналістики. Тому для їхньої якісної підготовки доцільно створити організаційно-педагогічні умови формування комплексних професійних компетентностей із урахуванням сучасних тенденцій розвитку інформаційного простору, цифрових можливостей і суспільних запитів. Для ефективної реалізації освітнього процесу базовим нормативним документом, що визначає зміст, принципи побудови, структуру та результати навчання є освітньо-професійна програма. Розроблення освітньо-професійних програм підготовки майбутніх магістрів зі спеціальності «Журналістика» характеризується універсальністю та комплексністю. Окреме місце посідає неймінг як процес і результат формування пропозиції, що виконує низку функцій (рекомендаційну, приваблюючу, диференційну, номінативну, асоціативну) і відповідає маркетинговим, лінгвокультурним, фоностилістичним критеріям [4, с. 184].

Оглядаючи освітньо-професійну програму «Журналістика» ДВНЗ «Ужгородський національний університет» [9], доцільно підкреслити, що вона має чіткий профіль, мету та характеристику змістовного компонента. Зазначено, що основний фокус сконцентровано на підготовці компетентного фахівця, який вільно орієнтується в теорії та практиці журналістської діяльності. Водночас виокремлено програмні компетентності: інтегральна, загальні та спеціальні (професійні). Також констатовано програмні результати та ресурсне забезпечення реалізації програми. Доречно зазначити, що інтегральна компетентність включає здатність вирішувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми з відповідної спеціальності. Загальні компетентності передбачають уміння орієнтуватися в інформаційному просторі, спроможність особистості зберігати та примножувати культурні цінності, розвивати комунікативну поведінку, здібності та вміння взаємодіяти в команді, здатність пристосовуватися до неординарних ситуацій, діяти в нестандартних умовах. Водночас спеціальні компетентності включають формування здатності здобувати фахові, предметні знання та оперувати ними в професійній діяльності. Наприклад, створювати інформаційний контент, медіапродукт і просувати його тощо [9, с. 9–10].

Аналізуючи освітньо-професійну програму «Журналістика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Львівського національного університету імені Івана Франка, доцільно відзначити міждисциплінарний компонент, який вона включає. У програмі виокремлено інтегральну компетентність як здатність розв'язувати складні задачі прикладного змісту та практичні проблеми соціально-комунікативного характеру, що включають застосування методів соціально-комунікаційних наук за умов невизначеності. Обґрунтовано загальні компетентності, а саме застосування інформаційно-комунікаційних технологій, уміння налагоджувати міжособистісну взаємодію тощо. Також окреслено

вісім професійних компетентностей, зокрема, створення медіапродукту, орієнтація в медіапросторі, застосування фахових знань у сфері соціальних комунікацій тощо [10, с. 6–7].

Розглядаючи освітньо-професійну програму «Журналістика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Київського національного університету імені Тараса Григоровича Шевченка, важливо підкреслити положення та методи журналістикознавства у формуванні інтегральної компетентності, а із числа загальних – здатність захищати Батьківщину, бути критичними і самокритичними, усвідомлювати суспільні цінності та пріоритетність сталого (збалансованого) розвитку тощо, серед спеціальних – створення медіаконтенту, медіапродукту, а також його просування у різних сферах діяльності, управління медіапроєктами тощо [11, с. 19–20].

Освітньо-професійна програма покликана сформулювати теоретичні знання та практичні вміння в роботі з медіа різного типу; навчити ефективно використовувати журналістський інструментарій для висвітлення тем і співпраці зі стейкхолдерами; пояснити виклики та провідні тенденції в галузі журналістики; розвивати вміння критично оцінювати та аналізувати практичні завдання в медіапросторі та соціальних комунікаціях [8, с. 82].

Отже, проаналізовані освітньо-професійні програми передбачають у своїй структурі та змісті компетентнісний підхід, що реалізовується в царині засвоєння професійних знань і формування вмінь їхнього практично застосовувати в журналістській діяльності. Сформованість інтегральних і загальних компетентностей впливає на розвиток особистості, її здатність навчатися впродовж життя. Спеціальні компетентності спрямовані на підвищення рівня фахової підготовки майбутніх журналістів.

Загалом специфіка журналістики вирізняється комплексністю, багатожанровістю та різноманітністю контенту. Тому сучасний журналіст повинен володіти набором різних компетентностей, що мають філологічне, психологічне, філософське, інформаційно-комунікативне та педагогічне спрямування. Доречно зазначити, що процес підготовки майбутніх журналістів не обмежується стінами закладу вищої освіти, а реалізовується в інформаційно-медійному просторі та визначається неперервністю з постійним урахуванням нових викликів. До ефективних методів професійно-педагогічної діяльності, які дозволяють втілити вимоги освітньо-професійних програм у практичній реалізації освітнього процесу, належать: теоретичні (лекції), практичні (семінарські заняття, самоосвітня діяльність, лабораторні роботи, навчально-виробнича практика), практико-орієнтовані (воркшопи, буктрейлери, брифінги, тренінгові заняття, ток-шоу, навчальні проєкти, круглий стіл) [6, с. 109].

Ураховуючи комплексність журналістської професії, актуальності не втрачають відеомонтажі студії, радіостудії, а також використання «Лего» для моделювання та опрацювання журналістських ситуацій, наприклад, під час проведення репортажу; застосування «Catch box», що дозволяє діалогізувати навчання та взаємодію між студентами у форматі «запитання-відповіді» [5, с. 163].

Інтерактивність в організації освітнього процесу дозволяє студентам бути залученими до діяльності, навчатися в процесі, що сприяє розвитку аналітичного, логічного та критичного мислення. Для майбутніх журналістів важливо вміти самостійно та адекватно аналізувати явища і процеси, опрацьовувати інформацію та виділяти головне, другорядне й особливе, суперечливо ставитися до штампів і не використовувати інертне мислення. Для розвитку зазначених професійних якостей важливо постійно займатися самовдосконаленням. Тобто у майбутніх журналістів має бути сформована потреба в навчанні впродовж життя та освітня діяльність має нести системний характер. Отже, необхідно створити умови для формування педагогічної компетентності журналіста як інтегрованої характеристики особистості, що охоплює педагогічні знання, вміння, цінності та здатність ефективно організувати освітній процес у сфері журналістики. Окреме місце посідає риторична компетентність, що ґрунтується на майстерності володіння словом, уміння вести діалог, дискутувати чи презентувати свої напрацювання, обґрунтовувати власні думки – потребує оперування виражальними засобами мови, ритмомелодикою, голосом, дикцією тощо [1, с. 42].

Окрема роль відведена індивідуалізації навчання та самостійній роботі студентів над відповідним інформаційним контентом чи медіапродуктом. До переваг самоосвітньої роботи належать: створення індивідуальної освітньої траєкторії, активізація пізнавального інтересу з урахуванням індивідуальних можливостей, визначення перспектив удосконалення творчого пошуку, стимулювання розвитку критичного мислення, вдосконалення вмінь самостійного здобуття знань, практичного виконання завдань, реалізація творчого потенціалу студентів та одержання конкретних результатів. Для посилення інтерактивності, що включає посилену взаємодію між усіма учасниками освітнього процесу в системі викладач-студент і студентів між собою, особливе місце посідає вміння публічно виступати та вести дискусію. Для відпрацювання цих навичок доцільно використовувати ток-шоу як міжгалузеву та інтерактивну форму спілкування й водночас освітній прийом. Лабораторні заняття дозволяють максимально ефективно інтегрувати теоретичні знання та практичні вміння в журналістській практиці. Тут особливої актуальності набуває генерація та презентація ідей, активізація творчої ініціативи та розвиток пізнавальних здібностей. Інтерактивною та досить поширеною формою навчання в останні роки є створення буктрейлерів – коротких відеороликів за мотивами літературного твору для передавання провідної ідеї та популяризації самого твору. Ще однією із поширених та інтерактивних форм освітньої діяльності є організація неформальних зустрічей із провідними журналістами [7, с. 334–35].

Особистісно-орієнтований підхід до організації освітнього процесу дозволяє студентам формувати вже згадувані індивідуальні освітні траєкторії з урахуванням власних можливостей і потреб. Професія журналіста передбачає виконання низки функцій: інформативну, комунікативну, ґносеологічну тощо з урахуванням соціокультурних викликів

сьогодення. У цифрову еру потоки інформації настільки багатовекторні, а сам контент різноманітний і спроможний миттєво поширюватись, що важко пересічному громадянину самостійно перевіряти достовірність і правдивість відповідної інформації. Тому можна створювати освітні ситуації з використанням кейсів із фактчекінгу. Моделювання гри або конкретної професійної ситуації дозволяють розвивати навички розрізнення правдивої та неправдивої інформації, розкрити сутність маніпулятивних технік впливу на свідомість і підсвідомість широких верств населення [5, с. 164].

Успішна професійна діяльність журналістів передбачає формування соціально-комунікативної компетентності як основи міжкультурної комунікації, аналіз культурних феноменів, що є підґрунтям для ефективної професійної діяльності в глобалізованому інформаційному просторі. Умови формування соціально-культурної компетентності майбутніх журналістів полягають у внесенні відповідних змістовних компонентів в освітньо-професійну програму, вибір дієвих методів організації освітнього процесу. Тут актуальними є проєктні технології, розвиток цифрової грамотності, що сприяють успішній адаптації в сучасному медійному середовищі. Практико-орієнтованість підготовки майбутніх журналістів удосконалюється завдяки використанню симуляційних ігор, що дозволяють змоделювати реальні професійні ситуації взаємодії; аналіз кейсів допомагає розробити та обрати найрелевантніші алгоритми вирішення складних професійних завдань [3, с. 146].

Окреме місце посідає інформаційно-аналітична компетентність як здатність використовувати у професійній діяльності цифрові засоби, інтернет-сервіси, комунікаційні платформи. Синергія змісту навчального матеріалу й VR/AR технологій дозволяють підготувати майбутніх журналістів до виконання професійно-медійних функцій [12, с. 13].

Підготовка майбутніх магістрів журналістики базується на формуванні стратегічного мислення та комплексу пошуково-дослідницьких компетентностей. Інформаційно-кому-

нікативні технології підвищують динамічність освітнього процесу та теоретико-практичних аспектів підготовки майбутніх журналістів, оскільки інформація швидко стає застарілою, миттєво поширюється, різноманітна за складом і змістом. Тому важливо сформувані потребу в навчанні впродовж життя та підвищенні цифрової грамотності, вміння оперувати великими інформаційними потоками, виокремлювати необхідний матеріал й ефектно його презентувати. Зрештою навчання журналістів має відбуватись не на основі здобуття та накопичення знань, а завдяки ефективному освітньому середовищу, яке є майстернею креативності та інноваційної діяльності.

Висновки з даного дослідження. Отже, враховуючи результати проведеного теоретичного дослідження, можна зробити висновок, що журналістика має міждисциплінарну основу. Реалізація освітнього процесу ґрунтується на розробленні сучасних, дієвих та ефективних освітньо-професійних програм, що дозволяють систематизувати змістовний компонент, формувати комплекс компетентностей, якими має володіти майбутній журналіст. Практична організація освітнього процесу відбувається з використанням низки інтерактивних методів, цифрових ресурсів із урахуванням практико-орієнтованості, індивідуального підходу та інтерактивності. Виходячи з результатів проведеного теоретичного дослідження, проблема журналістів має три важливих вектори: підвищення цифрової та технологічної грамотності, етичної стійкості й інформаційно-аналітичної компетентності, креативності та проєктності, що дозволяють не тільки оперувати інформаційним матеріалом, а й створювати медіапродукти та презентувати їх.

Перспективи подальших розвідок спрямовані на детальніше дослідження інтеграції цифрового освітнього середовища в підготовку майбутніх журналістів та поглиблення міждисциплінарності в контексті реалізації із завдань освітньо-професійної програми.

Список використаних джерел

1. Даценко Д. Генеза проблеми формування риторичної компетентності майбутніх журналістів як об'єкт теоретичного аналізу в педагогічній науці. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2023. № 3. С. 40–48. DOI: <https://doi.org/10.32782/apv/2023.3.7> (дата звернення 18.01.2026)
2. Довгань О. О. Теоретичні засади професійної діяльності журналістів. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2019. № 1 (17). С. 117–121. DOI: <https://doi.org/10.33270/01191702> (дата звернення 25.01.2026)
3. Лобко С. Розвиток міжкультурної комунікації як чинник формування соціально-комунікаційної компетентності студентів-журналістів у процесі професійної підготовки. *Проблеми хімії та сталого розвитку*. 2024. № 4. С. 142–152. DOI: <https://doi.org/10.32782/pcsd-2024-4-18> (дата звернення 19.01.2026)
4. Маркова В. Підготовка здобувачів освіти за спеціальністю 061 журналістика у ЗВО України: між універсалізмом і спеціалізацією. *Образ. Методика, методи й технології викладання спеціальних дисциплін*. 2024. № 1 (44). С. 178–187. DOI: [https://doi.org/10.21272/Obraz.2024.1\(44\)-178-187](https://doi.org/10.21272/Obraz.2024.1(44)-178-187) (дата звернення 24.01.2026)
5. Мельникова-Курганова О. С. Творчий підхід в навчальному процесі на спеціальності «Журналістика». *Професійна підготовка фахівців у галузі журналістики, реклами та PR* : матеріали I Всеукр. інтернет-конф. здобувачів вищої освіти та молодих вчених. Маріуполь : МДУ, 2020. С. 162–167. URL: <https://surl.li/uioyiw> (дата звернення 27.01.2026)
6. Миколаєнко Н. М. Інформаційно-медійний простір: до проблеми фахової підготовки журналістів. *Держава та регіони. Соціальні комунікації*. 2021. № 1 (45). С. 108–112. DOI: [https://doi.org/10.32840/cru2219-8741/2021.1\(45\).16](https://doi.org/10.32840/cru2219-8741/2021.1(45).16) (дата звернення 14.01.2026)
7. Миколаєнко Н. М. Особливості підготовки журналістів: інноваційні форми та методи. *Актуальні проблеми розвитку засобів масової комунікації в сучасній Україні* : матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. конф. для студентів та аспірантів. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. С. 33–36 URL: <https://surl.li/ekjaia> (дата звернення 27.01.2026)
8. Нікітенко В. Специфіка фахової підготовки журналістів ділових медіа в Україні. *Communications and Communicative Technologies*. 2023. Вип. 23. С. 80–88. DOI: <https://doi.org/10.15421/292312> (дата звернення 30.01.2026)
9. Освітньо-професійна програма «Журналістика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю С 7 Журналістика, галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини. Кваліфікація: бакалавр журналістики. ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Ужгород, 2025. 21 с. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/93520> (дата звернення 25.01.2026)
10. Освітньо-професійна програма «Журналістика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з галузі знань (спеціальності) 06 Журналістика 061 Журналістика. Кваліфікація: бакалавр журналістики. Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2024 20 с. URL: <https://>

journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/OPP-Zhurnalistyka-bakalavr-2024-.pdf (дата звернення 14.02.2026)

11. Освітньо-професійна програма «Журналістика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю С 7 Журналістика, галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини. Кваліфікація: бакалавр журналістики. Київський національний університет імені Тараса Григоровича Шевченка. Київ, 2025. 37 с. URL: https://abit.journ.knu.ua/wp-content/uploads/2025/07/s7_opp_b_zhurnalistyka_2025.pdf (дата звернення 25.01.2026)

knu.ua/wp-content/uploads/2025/07/s7_opp_b_zhurnalistyka_2025.pdf (дата звернення 25.01.2026)

12. Шевченко О. Модель розвитку інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх військових журналістів під час професійної підготовки. Адаптивний менеджмент: теорія та практика. Педагогіка. 2025. № 20 (39). DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-20\(39\)-15](https://doi.org/10.33296/2707-0255-20(39)-15) (дата звернення 19.01.2026)

References

1. Datsenko, D. (2023). Heneza problemy formuvannya rytorychnoi kompetentnosti maibutnikh zhurnalistiv yak ob'ekt teoretychnoho analizu v pedahohichnii nauksi [The genesis of the problem of developing rhetorical competence in future journalists as an object of theoretical analysis in pedagogical science]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 3, 40-48. DOI: <https://doi.org/10.32782/apv/2023.3.7> [in Ukrainian].
2. Dovhan, O. O. (2019). Teoretychni zasady profesiinoi diialnosti zhurnalistiv [Theoretical foundations of professional journalism] *Filosofski ta metodolohichni problemy prava [Philosophical and methodological problems of law]*, 1 (17), 117-121. DOI: <https://doi.org/10.33270/01191702> [in Ukrainian].
3. Lobko, S. (2024). Rozvytok mizhkulturnoi komunikatsii yak chynnyk formuvannya sotsialno-komunikatsiinoi kompetentnosti studentiv-zhurnalistiv u protsesi profesiinoi pidhotovky [The development of intercultural communication as a factor in the formation of social and communication competence among journalism students in the process of professional training]. *Problemy khimii ta staloho rozvytku [Problems of chemistry and sustainable development]*, 4, 142-152. DOI: <https://doi.org/10.32782/pcsd-2024-4-18> [in Ukrainian].
4. Markova, V. (2024). Pidhotovka zdobuvachiv osvity za spetsialnistiu 061 zhurnalistyka u ZVO Ukrainy: mizh universalizmom i spetsializatsiieu [Training of students majoring in journalism (061) at higher education institutions in Ukraine: between universalism and specialization]. *Obraz. Metodyka, metody y tekhnolohii vykladannia spetsialnykh dystsyplin [Image. Methods, techniques, and technologies for teaching specialized subjects]*, 1, 178-187 [https://doi.org/10.21272/Obraz.2024.1\(44\)-178-187](https://doi.org/10.21272/Obraz.2024.1(44)-178-187) [in Ukrainian].
5. Melnykova-Kurhanova, O. S. (2020). Tvorchyi pidkhid v navchalnomu protsesi na spetsialnosti «Zhurnalistyka» [Creative approach in the educational process in the specialty "Journalism"]. In *Profesiina pidhotovka fakhivtsiv u haluzi zhurnalistyky, reklamy ta PR [Professional training of specialists in journalism, advertising and PR]: materialy I Vseukr. internet-konf. zdobuvachiv vyshchoi osvity ta molodykh vchenykh* (pp. 162-167). Mariupol: MDU. Retrieved from <https://surl.li/uiocyw> [in Ukrainian].
6. Mykolaienko, N. M. (2020). Osoblyvosti pidhotovky zhurnalistiv: innovatsiini formy ta metody. [Features of journalist training: innovative forms and methods]. In *Aktualni problemy rozvytku zasobiv masovoi komunikatsii v suchasni Ukraini [Current problems of mass media development in modern Ukraine]: materialy VIII Vseukrainskoi naukovy-praktychnoi konferentsii dlia studentiv ta aspirantiv* (pp. 33-36). Vinnytsia: DonNU imeni Vasylia Stusa. Retrieved from <https://surl.li/ekjaia> [in Ukrainian].
7. Mykolaienko, N. M. (2021). Informatsiino-mediinyi prostir: do problemy fakhovoi pidhotovky zhurnalistiv [Information and media space: the problem of professional training for journalists]. *Derzhava ta rehiony. Sotsialni komunikatsii [State and regions. Social communications]*, 1 (45), 108-112. DOI: [https://doi.org/10.32840/cpu2219-8741/2021.1\(45\).16](https://doi.org/10.32840/cpu2219-8741/2021.1(45).16) [in Ukrainian].
8. Nikytenko, V. (2023) Spetsyfika fakhovoi pidhotovky zhurnalistiv dilovoykh media v Ukraini [Specifics of professional training for business media journalists in Ukraine]. *Communications and Communicative Technologies*, 23, 80-88. DOI: <https://doi.org/10.15421/292312> [in Ukrainian].
9. DVNZ «Uzhhorodskiy natsionalnyi universytet». (2025). *Osvitno-profesiina prohrama «Zhurnalistyka» persoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity za spetsialnistiu S 7 Zhurnalistyka, haluzi znan S Sotsialni nauky, zhurnalistyka, informatsiia ta mizhnarodni vidnosyny. [Educational and professional program "Journalism" of the first (bachelor's) level of higher education in the specialty C 7 Journalism, field of knowledge C Social Sciences, Journalism, Information and International Relations]*. Kvalifikatsiia: bakalavr zhurnalistyky. Retrieved from <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/93520> [in Ukrainian].
10. Lvivskiy natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka. (2024). *Osvitno-profesiina prohrama «Zhurnalistyka» persoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity z haluzi znan (spetsialnosti) 06 Zhurnalistyka 061 Zhurnalistyka [Educational and professional program "Journalism" of the first (bachelor's) level of higher education in the field of knowledge (specialty) 06 Journalism 061 Journalism]*. Kvalifikatsiia: bakalavr zhurnalistyky. Retrieved from <https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/OPP-Zhurnalistyka-bakalavr-2024-.pdf> [in Ukrainian].
11. Kyivskiy natsionalnyi universytet imeni Tarasa Hryhorovycha Shevchenka. (2025). *Osvitno-profesiina prohrama «Zhurnalistyka» persoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity za spetsialnistiu S 7 Zhurnalistyka, haluzi znan S Sotsialni nauky, zhurnalistyka, informatsiia ta mizhnarodni vidnosyny. [Educational and professional program "Journalism" of the first (bachelor's) level of higher education in the specialty C 7 Journalism, field of knowledge C Social Sciences, Journalism, Information and International Relations]*. Kvalifikatsiia: bakalavr zhurnalistyky. Retrieved from https://abit.journ.knu.ua/wp-content/uploads/2025/07/s7_opp_b_zhurnalistyka_2025.pdf [in Ukrainian].
12. Shevchenko, O. (2025). Model rozvytku informatsiino-analitychnoi kompetentnosti maibutnikh viiskovykh zhurnalistiv pid chas profesiinoi pidhotovky. [Model for developing the information and analytical competence of future military journalists during professional training] *Adaptyvnyi menedzhment: teoriia ta praktyka. Pedahohika [Adaptive management: theory and practice. Pedagogy]*, 20 (39). DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-20\(39\)-15](https://doi.org/10.33296/2707-0255-20(39)-15) [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції
авторського матеріалу 22.03.2026